

**ПЕРЕВІРКИ І ШТРАФИ:
що змінилось з 1 січня
2021 року?**

Лектор: Олена КАНТЕРМАН,
юрист, редактор журналу
"БАЛАНС"

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- **ПКУ** – Податковий кодекс України.
- **КУпАП** — Кодекс України про адміністративні правопорушення.
- **Закон № 466** — Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» від 16 січня 2020 р. № 466-IX (чинний з **23.05.2020** р.).
- **Закон № 877** — Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.07 р. № 877-V.
- **Закон № 533** — Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 17.03.20 р. № 533-IX.
- **Закон № 540** — Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 30.03.20 р. № 540-IX.
- **Закон № 591** — Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо додаткової підтримки платників податків на період здійснення заходів, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 13.05.20 р. № 591-IX.
- **Постанова № 1236** — постанова КМУ «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» від 09.12.20 р. № 1236.

МАРАТОРІЙ НА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК В 2021 р.

Перевірки господарської діяльності, які проводяться на підставі Закону № 877

Мораторій діє на підставі п. 3 розд. II Закону № 533:

Тимчасово, по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, встановленого КМУ на всій території України з метою запобігання поширенню на території України коронавірусної хвороби (COVID-19), забороняється проведення органами державного нагляду (контролю) **планових заходів** із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, **крім державного нагляду (контролю):**

- за діяльністю суб'єктів господарювання, які відповідно до затверджених КМУ критеріїв оцінки ступеня ризику від провадження господарської діяльності віднесені до суб'єктів господарювання **з високим ступенем ризику;**
- у сфері дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування **державних регульованих цін;**
- у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Для довідки: карантин діє до 28.02.21 р. відповідно Постанови № 1236.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

МАРАТОРІЙ НА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК В 2021 р.

Проведення позапланових перевірок не заборонено!

Дізнатися про плани контролюючих органів щодо проведення перевірок в 2021 р. можна на **Інспекційному порталі** (**<https://inspections.gov.ua>**).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

МАРАТОРІЙ НА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК В 2021 р.

(перевірки з питань сплати податків, які проводяться органами ДПС на підставі норм ПКУ)

Мораторій на проведення перевірок органами ДПС введено **Законом № 540 та Законом № 591.**

Мораторій діє з **18.03.20 р. до закінчення місяця, у якому завершується карантин,** запроваджений Кабміном (тобто до 28.02.21 р. включно, якщо карантин знову не продовжать).

Мораторій встановлено п. 52-2 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ.

Під заборонаю планові, позапланові та фактичні перевірки (**але не всі!**).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

МАРАТОРІЙ НА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК В 2021 р.

(перевірки з питань сплати податків, які проводяться органами ДПС на підставі норм ПКУ)

Які податкові перевірки дозволені в період карантину?

Органи ДПС у період карантину можуть здійснювати (п. 52-2 підрозд. 10 розд. ХХ ПКУ):

1) фактичні перевірки на предмет дотримання вимог законодавства з питань:

- обліку, ліцензування, виробництва, зберігання і транспортування пального, спирту етилового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
- цільового використання пального і спирту етилового платниками податків;
- обладнання акцизних складів витратомірами-лічильниками та/або рівнемірами-лічильниками;
- здійснення функцій, визначених законодавством у сфері виробництва й обороту спирту етилового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, пального, на підставах, установлених пп. 80.2.2, 80.2.3 та 80.2.5 ПКУ;

2) документальні позапланові перевірки, які проводяться:

- за зверненням самого платника (п. 78.2 ПКУ);
- у зв'язку з реорганізацією, припиненням платника податків або його підрозділу (пп. 78.1.7 ПКУ);
- з питання про законність відшкодування з бюджету ПДВ та/або за наявності заявленого від'ємного значення ПДВ, що перевищує 100 тис. грн (пп. 78.1.8 ПКУ).

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

МАРАТОРІЙ НА ПРОВЕДЕННЯ ПЕРЕВІРОК В 2021 р.

(перевірки з питань сплати податків, які проводяться органами ДПС на підставі норм ПКУ)

Про плани податкових органів щодо документальних перевірок на 2021 рік можна дізнатися на офіційному сайті ДПС:

<https://tax.gov.ua/diyalnist-/plani-ta-zviti-roboti-/446429.html>.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО ПОДАТКОВИХ ШТРАФІВ

З 1 січня 2021 року набули чинності деякі норми **Закону № 466**, якими змінюються, зокрема, правила застосування податкових штрафів.

Основні правила притягнення платника податків до відповідальності (ст. 112 ПКУ):

- притягнення до відповідальності можливо **тільки за наявності вини платника податків**;
- **не можна притягти двічі до відповідальності одного виду** за скоєння одного і того самого правопорушення;
- підставою для притягнення до фінансової відповідальності є **податкове повідомлення-рішення, яке відповідає вимогам, установленим п. 58.1 ПКУ** (у цьому пункті перелічено вимоги до змісту ППР);
- притягнення до фінансової відповідальності за скоєння податкового порушення **не звільняє від обов'язку виконати свої податкові зобов'язання** (зокрема, зі сплати податків);
- усі сумніви щодо наявності обставин, за яких особа може бути притягнута до відповідальності, повинні **трактуватися на користь платника податків**;
- передбачені підстави для **звільнення** від відповідальності та **пом'якшення** відповідальності.

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Випадки, які є підставою для звільнення платника податків від фінансової відповідальності (п. 112.8.1 ПКУ):

- **закінчився строк давності** для застосування штрафів (ці строки визначені ст. 102 ПКУ і зазвичай становлять 1 095 днів);
- платник податків допустив порушення, але діяв (або не діяв) при цьому **відповідно до індивідуальної податкової консультації**, наданої йому в паперовій або електронній формі, якщо така ІПК зареєстрована в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій, або відповідно до узагальнюючої податкової консультації та/або з висновками об'єднаної палати, Великої Палати Верховного Суду щодо застосування норм права, які надалі були змінені;
- порушення допущене внаслідок **незаконних рішень, дій або бездіяльності контролюючих органів**;
- порушення відбулося **з вини банку**, органу, який здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, установи – учасника платіжної системи, еквайєра;
- порушення допущене з **вини оператора поштового зв'язку**, інформація про якого міститься в Єдиному державному реєстрі операторів поштового зв'язку, за умови виконання платником податків обов'язку, визначеного абзацом другим п. 49.6 ПКУ (платник податків зобов'язаний повідомити податковий орган про втрату або пошкодження поштового відправлення протягом 5 робочих днів з моменту отримання повідомлення про цю подію);

ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Випадки, які є підставою для звільнення платника податків від фінансової відповідальності (п. 112.8.1 ПКУ):

- порушення допущене **внаслідок технічної та/або методологічної помилки або технічного збою в роботі електронного кабінету**, якщо така помилка/збій визнані технічним адміністратором та/або методологом електронного кабінету або шляхом появи повідомлення про помилку/збої на офіційному вебсайті ДПС або цей факт підтверджений рішенням суду;
- платник **податків самостійно виправив помилки** в раніше поданих деклараціях і розрахунках, виконавши вимоги п. 50.1 ПКУ (зокрема, у разі заниження суми податку самостійно нарахував і сплатив штраф у розмірі 3 (5) % залежно від способу виправлення помилки);
- причиною порушення стали **обставини непереборної сили** (форс-мажор);
- інші випадки, передбачені ПКУ і Митним кодексом.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ПОМ'ЯКШЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Пом'якшення полягає в можливості **зменшити на 50 % розмір передбаченого ПКУ штрафу** за наявності на те законних підстав (п. 113.6 ПКУ).

Підстави для пом'якшення відповідальності передбачені ст. 112¹ ПКУ.

- порушення вчинене під впливом загрози, примушення або через матеріальну, службову або іншу залежність;
- порушення допущене при збігу важких особистих або сімейних обставин;
- платник податків самостійно повідомив контролюючий орган про вчинене ним правопорушення (крім порушень, передбачених ст. 123, 125¹ ПКУ);
- мали місце інші обставини, визнані податковим органом як підстава пом'якшення відповідальності.

НОВІ РОЗМІРИ ШТРАФІВ

Штраф за донарахування податків органом ДПС (ст. 123 ПКУ)

Розміри штрафів **за перше порушення зменшено:**

- у разі визначення податковим органом грошового зобов'язання або зменшення суми бюджетного відшкодування та/або від'ємного значення суми ПДВ за підставами, названими в пп. 54.3.1, 54.3.2 (крім випадків зменшення суми ПДФО, задекларованої до повернення з бюджету у зв'язку з реалізацією права на податкову знижку) та 54.3.6 ПКУ, застосовується штраф у розмірі **10 %** від суми донарахованого грошового зобов'язання або від суми завищення бюджетного відшкодування (раніше штраф за такі порушення становив **25 %**);
- за порушення, вчинене **умисно** – **25 %**;
- **повторно** протягом 1 095 календарних днів — **50 %** від суми донарахованого грошового зобов'язання або від суми завищення бюджетного відшкодування.

НОВІ РОЗМІРИ ШТРАФІВ

Порушення правил сплати (перерахування) податків (тепер це ст. 124 ПКУ, раніше була ст. 126 ПКУ)

Розміри штрафів фактично зменшені. Штраф застосовується у таких розмірах:

- при затримці сплати **до 30 календарних днів** (далі – к. д.) включно – у розмірі **5 %** погашеної суми податкового боргу (було 10 %);
- при затримці **більше 30 к. д.** – у розмірі **10 %** погашеної суми податкового боргу (було – 20 %).
- якщо порушення допущені **умисно**, то штраф тепер становитиме **25 %** погашеної суми податкового зобов'язання;
- якщо порушення допущені **повторно** протягом 1 095 днів або якщо затримка сплати податків становить більше 90 к. д., то розмір штрафу становитиме 50 % суми несплаченого.

Якщо зарахування коштів з електронного рахунку в системі електронного адміністрування ПДВ в оплату узгодженої суми грошового зобов'язання, визначеного в уточнюючому розрахунку до податкової декларації, здійснюється на наступний операційний (банківський) день, штрафи **передбачені п. 126.1 ПКУ не застосовуються.**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ПОДАТКОВІ ПОРУШЕННЯ КОНТРОЛЮЮЧИХ ОРГАНІВ (ст. 128 ПКУ)

Вчинення цих правопорушень **є підставою для відшкодування збитку особі, чії права були порушені** на підставі п. 114.2 ПКУ.

Податкові порушення контролюючих органів, відшкодування шкоди за вчинення яких **допускається внаслідок доведення лише факту його вчинення, є:**

- прийняття незаконного рішення, яке призвело до втрати статусу платника податків (наприклад, платника єдиного податку або ПДВ);
- невнесення даних до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування;
- прийняття рішення про використання майна як джерело погашення податкового боргу стосовно майна, яке не може використовуватися для таких цілей відповідно до п. 87.3 ПКУ;
- перешкода звільненню майна з-під режиму тимчасового затримання;
- незаконний арешт майна або коштів на рахунках платника податків.

ОСОБЛИВОСТІ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАПОДІЯНОЇ ПЛАТНИКУ ПОДАТКІВ (ст. 114 ПКУ)

Відповідно до ст. 114 ПКУ:

- шкода, заподіяна протиправними рішеннями, діями чи бездіяльністю контролюючих органів, їх посадових (службових) осіб, що визнаються податковими правопорушеннями відповідно до ПКУ, **відшкодовується в повному обсязі** в порядку, передбаченому законодавством про відшкодування шкоди;
- особа, чиї права порушені, за наявності обставин, передбачених п. 128.2 ПКУ, має право заявити вимоги про відшкодування шкоди, заподіяної протиправними рішеннями, діями чи бездіяльністю контролюючих органів, їх посадових (службових) осіб, **у розмірі однієї мінімальної заробітної плати**, встановленої станом на дату визнання таких рішень, дій чи бездіяльності незаконними, у порядку, передбаченому законодавством. У такому разі **доведенню підлягає лише протиправність рішень, дій чи бездіяльності** стосовно особи;
- шкода, заподіяна платнику податків внаслідок податкового правопорушення контролюючого органу, відшкодовується за рішенням суду.

ПОДАТКОВА ПЕНЯ

Новація! Нарахування пені на користь платника податків.

Така можливість передбачена тепер пп. 129.1.5 ПКУ у разі несвоєчасного повернення надмірно/помилково сплачених податків, а також несвоєчасного відшкодування сум ПДВ. Але, розмір такої пені в ПКУ не зазначений.

П. 131.4 ПКУ передбачає, що нарахування пені на користь платника податків проводиться в порядку, передбаченому Мінфіном.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ПОДАТКОВА ПЕНЯ

Пеня не нараховується у разі (п. 129.9 ПКУ):

- закінчення 1095 дня, що настає за днем, коли у контролюючого органу відповідно до ПКУ виникло право нарахувати пеню платнику податків;
- вчинення діяння (дії або бездіяльності) особою, що діяла у відповідності до індивідуальної чи узагальнюючої податкової консультації та/або висновку про застосування норми права Верховного Суду України;
- вчинення діяння (дії або бездіяльності) внаслідок незаконних рішень, дій або бездіяльності контролюючих органів, визнаних такими у встановленому законом порядку;
- вчинення діяння (дії чи бездіяльності) з вини банку, органу, що здійснює казначейське обслуговування бюджетних коштів, установи учасника платіжної системи, еквайрія;
- виявлення в роботі електронного кабінету технічної та/або методологічної помилки чи технічного збою і визнання такої помилки/збою технічним адміністратором та/або методологом електронного кабінету або згідно з повідомленням на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, або підтвердження її існування рішенням суду, якщо порушення були зумовлені виключно технічною та/або методологічною помилкою чи технічним збоєм у роботі електронного кабінету;
- протягом строку прийняття спадщини на грошові зобов'язання та/або податковий борг спадкодавців;
- в інших випадках, передбачених ПКУ.

КАРАНТИННІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ШТРАФІВ

Звільнення від податкових штрафів продовжує діяти, оскільки карантин продовжено Постановою № 1236 **до 28.02.21 р.**

Звільнення від штрафів передбачене **п. 52¹ підрозд. 10 розд. XX ПКУ.**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

КАРАНТИННІ ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ШТРАФІВ

Виключення! Платники податків не звільняються від штрафів, допущених у період дії карантину за порушення:

- 1)** вимог, що пред'являються до договорів довгострокового страхування життя або договорів страхування в рамках недержавного пенсійного забезпечення, зокрема страхування додаткової пенсії;
- 2)** заборони на відчуження майна, що перебуває в податковій заставі, без згоди контролюючого органу;
- 3)** вимог законодавства стосовно:
 - обліку, виробництва, зберігання і транспортування пального, спирту етилового, алкогольних напоїв і тютюнових виробів;
 - цільового використання **пального, спирту етилового**;
 - обладнання акцизних складів лічильниками-витратомірами та/або лічильниками-рівнемірами;
 - здійснення функцій, визначених законодавством у сфері **виробництва та обороту спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів, пального**;
 - реалізації пального або спирту етилового **без реєстрації платниками акцизного податку**;
 - нарахування, декларування і сплати **ПДВ, акцизного податку, рентної плати**.

Також **не передбачене звільнення** від адміністративних штрафів, установлених нормами КУпАП.

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ІНДИВІДУАЛЬНІ ПОДАТКОВІ КОНСУЛЬТАЦІЇ

З 01.01.21 р. п. 53.1 виключено з ПКУ.

Редакція п. 53.1 ПКУ, що діяла до 01.01.21 р.:

«п. 53.1. Не може бути притягнуто до відповідальності, включаючи фінансової (штрафні санкції та/або пеня), платника податків (податкового агента та/або його посадову особу), який діяв відповідно до індивідуальної податкової консультації, наданої йому у письмовій формі, а також узагальнюючої податкової консультації, за діяння, що містить ознаки податкового правопорушення, зокрема на підставі того, що у подальшому така податкова консультація була змінена або скасована.»

Звільнення від відповідальності на підставі ІПК в даний час передбачено іншою нормою (пп. 112.8.2 ПКУ), яка передбачає наступне:

«Обставинами, що звільняють від фінансової відповідальності за вчинення податкових правопорушень та порушення іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, є:

112.8.2. вчинення діяння (дії або бездіяльності) особою, яка діяла у відповідності до індивідуальної податкової консультації, наданої такому платнику податків у паперовій або електронній формі, за умови, що така консультація зареєстрована в єдиному реєстрі індивідуальних податкових консультацій, або до узагальнюючої податкової консультації»

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

СТРОКИ ДАВНОСТІ

Строк давності щодо ПДФО і ВЗ не змінився.

Закон № 466 передбачав зміну строків давності, що застосовуються для сум ПДФО і ВЗ, які утримуються податковими агентами при виплаті фізособам зарплати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат у зв'язку з трудовими відносинами. Передбачалося, що для таких випадків строк давності становитиме 2 555 днів (7 років). Ці зміни збиралися внести з 01.01.21 р. до ст. 102 ПКУ.

Проте Закон від 17.12.20 р. № 1117-IX, що набув чинності з 01.01.21 р. скасував ці зміни. Тому **стосовно ПДФО і ВЗ строк давності становить 1 095 днів (3 роки).**

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

ПІДСТАВИ ДЛЯ ЗИПИНЕННЯ СТРОКІВ ДАВНОСТІ

Відлік строку давності зупиняється на будь-який період, протягом якого (п. 102.3 ПКУ):

- 1) платник податків перебуває поза межами України, якщо таке перебування є безперервним та дорівнює чи є більшим за 183 дні;
- 2) контролюючому органу згідно із законом та/або рішенням суду **заборонено проводити перевірку** (перевірки) платника податків;
- 3) контролюючим органом зупинено, продовжено, перенесено строки проведення перевірки у порядку, передбаченому статтями 44, 82 та 85 ПКУ або Митним кодексом України;
- 4) контролюючий орган **не може провести перевірку** та самостійно визначити суму грошових зобов'язань платника податків у зв'язку із:
 - складанням акта про неможливість проведення перевірки (крім випадку визнання незаконними дій із складання такого акта);
 - недопущенням платником податків посадових осіб контролюючого органу до перевірки при дотриманні умов контролюючим органом;
 - оскарженням платником податків у судовому порядку рішення контролюючого органу про проведення перевірки (крім випадків визнання протиправним та/або скасування такого рішення);
- 5) здійснюється **адміністративне або судове оскарження** платником податків рішення контролюючого органу про нарахування грошового зобов'язання.

ПЕРЕВІРКИ ДЕРЖПРАЦІ В 2021 р.

На період дії карантину немає звільнення від штрафів, що накладаються органами Держпраці.

На перевірки органів Держпраці розповсюджується мораторій, передбачений Законом № 533. Вони можуть проводити:

- планові перевірки СГ з високим ступенем ризику;
- позапланові перевірки та інспекційні відвідування.

Наказом Мінекономіки від 27.10.20 р. № 2161 «Про затвердження форм документів, що складаються при здійсненні заходів державного нагляду та контролю Державною службою України з питань праці» затверджено форму акта, що складається за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю), та інші форми, що складаються за результатами перевірок.

Дякуємо, що були з
нами!

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua

uteka.ua